

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

14/06/2021

ΘΕΜΑ Α

Στο απόσπασμα δύο τελειόφοιτοι καταθέτουν τους προβληματισμούς τους σχετικά με το δυσμενές επαγγελματικό περιβάλλον στην Ελλάδα. Ο πρώτος τονίζει την αναγκαιότητα ενίσχυσης του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, ώστε να αποφευχθεί η επιλογή προβεβλημένων επαγγελμάτων που οδηγεί στην ανεργία και υποτίμηση άλλων. Η δεύτερη επισημαίνει ότι εν όψει της ανεργίας η προτεραιότητα της επιβίωσης παραγκωνίζει τις νεανικές φιλοδοξίες, ενώ παράλληλα εκλείπουν οι ευκαιρίες για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας. Έτσι, οι νέοι οδηγούνται στην ετεροαπασχόληση ή καταφεύγουν στο εξωτερικό.

(Λέξεις 74)

ΘΕΜΑ Β

B1.

- α. ΣΩΣΤΟ («Πριν από την κατάρρευση ... φωτεινό») 1^η παράγραφος
- β. ΣΩΣΤΟ («Όμως, η τελευταία κρίση ... λατρεία του») 1^η παράγραφος
- γ. ΛΑΘΟΣ («προέβλεψαν ότι θα έχουν αυξηθεί, ... ανεξέλεγκτη παραπληροφόρηση») 2^η παράγραφος
- δ. ΣΩΣΤΟ («Πάντως ... αιώνες.») 4^η παράγραφος
- ε. ΛΑΘΟΣ («Όμως το παρόν ... αντίστροφο.») 5^η παράγραφος

B2. α.

Κυριολεκτικός τίτλος

- Επαγγελματικές προοπτικές στην Ελλάδα
- Επάγγελμα και νέοι στην Ελλάδα
- Επαγγελματικοί προβληματισμοί
- Επαγγελματικές ανησυχίες

Μεταφορικός τίτλος

- Το κυνήγι των ονείρων στην Ελλάδα
- Ο λαβύρινθος του επαγγελματικού μέλλοντος!
- Ο γρίφος της επαγγελματικής επιλογής στην Ελλάδα (;)
- Με το βλέμμα καρφωμένο στο μέλλον μου...

B2. β.

Στο κείμενο 1 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί στατιστικά στοιχεία («Το 47% δήλωσε ότι ... της κοινωνικής συνοχής.», «Το 39% δήλωσε ... την εξάσκηση των πράξεων.»), προκειμένου να επικαλεστεί τη λογική του αναγνώστη, προσδίδοντας αποδεικτική ισχύ και εγκυρότητα στη θέση του αναφορικά με τον ρόλο του μέλλοντος στη διάσωση της εμπειρίας του παρελθόντος («Όμως, η τελευταία κρίση ... ανθρώπινης εμπειρίας.»). Τα στατιστικά δεδομένα αποτελούν ισχυρά τεκμήρια που πείθουν τον αναγνώστη και δύσκολα αμφισβητούνται.

Στο κείμενο 2 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εκτεταμένα μαρτυρίες τελειόφοιτων μαθητών («Όταν με ρωτούν... λέει η Τάνια», «Από τη μία πλευρά ... επισημαίνει η Αντωνία.»), οι οποίες λειτουργούν ως παραδείγματα διαφορετικών απόψεων σχετικά με τον προβληματισμό των νέων για το επαγγελματικό τους μέλλον,

αποτελώντας ένα αντιπροσωπευτικό και επαρκές δείγμα των ανησυχιών τους επιτρέποντας στον αναγνώστη να διαμορφώσει σφαιρική άποψη. Οι μαρτυρίες αυτές μεταφέρονται αυτούσια σε ευθύ λόγο, χαρίζοντας ζωντάνια στα λεγόμενα των μαθητών, δημιουργώντας ένα κλίμα οικειότητας και βοηθώντας τον αναγνώστη να βιώσει άμεσα και να κατανοήσει τις απόψεις που διατυπώνονται, προσδίδοντας ταυτόχρονα αληθοφάνεια σε αυτές. Οι συγκεκριμένες μαρτυρίες, διατυπωμένες σε α' ενικό πρόσωπο, καταθέτουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα των μαθητών, προσδίδοντας στον λόγο εξομολογητική διάθεση και έντονο υποκειμενισμό, στοιχεία που δημιουργούν ένα υπόβαθρο επικοινωνίας και πιθανής ταύτισης με τον νεαρό αναγνώστη. Τέλος, προκαλείται συναισθηματική φόρτιση στον αποδέκτη, ο οποίος παρακολουθεί τις βαθύτερες σκέψεις του κάθε νέου.

B3.

Η αρθρογράφος επιχειρώντας να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες της σχετικά με το μέλλον της ανθρωπότητας, αξιοποιεί ποικίλες γλωσσικές επιλογές.

- Αρχικά, με τη χρήση α' πληθυντικού προσώπου («μας αποτρέπει, να φανταστούμε, σωρεύουμε, νιώθουμε, μπορούμε να κάνουμε»), επιδιώκει να τονίσει τη συλλογική κοινωνική ευθύνη απέναντι σε αυτό το μέλλον, προσδίδοντας καθολικότητα στο μήνυμά της ως προς τη συνέχιση της προσπάθειας του ανθρώπου για ένα καλύτερο αύριο, επιτυγχάνοντας παράλληλα την ταύτιση του αναγνώστη με τις απόψεις της και κερδίζοντας σε πειστικότητα. Ταυτόχρονα προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα αλλά και οικειότητα στο ύφος της ελκύοντας έτσι το ενδιαφέρον του αναγνώστη.
- Επιπλέον, με την εκτενή μεταφορική λειτουργία της γλώσσας («αδιαπέραστο πέπλο, πεδίο εκκόλαψης προσδοκιών, σωρεύουμε δυνάμεις, ανάσα της προσμονής, αέρας της απαντοχής, καίει τα χείλη μας»), προσδίδει έμφαση στο περιεχόμενο των μεταφορών αυτών, στην ανάγκη δηλαδή συγκέντρωσης όλων των ικανών δυνάμεων, στην αισιοδοξία του ανθρώπου και στην έντονη αίσθηση της αναμονής ενός καλύτερου μέλλοντος γι' αυτό, διεγείροντας το συναίσθημα του αναγνώστη.

Ταυτόχρονα, εντείνει τη γλαφυρότητα του ύφους, προσδίδοντάς του ποικιλία, στοχεύοντας έτσι και στην αισθητική απόλαυση του αναγνώστη.

- Κλείνοντας, με παραστατικό τρόπο το καταληκτικό ρητορικό ερώτημα («Άλλωστε, τι άλλο μπορούμε να κάνουμε;») κεντρίζει την προσοχή και το ενδιαφέρον των αναγνωστών δίνοντας την αίσθηση ότι τους απευθύνει το ερώτημα, προσδίδοντας έτσι διαλογικό χαρακτήρα. Παράλληλα, αποσκοπεί στον άμεσο προβληματισμό και στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη σχετικά με την ανάγκη σταθερού αγώνα, αισιοδοξίας και επιμονής καθώς οι προϋποθέσεις αυτές αποτελούν, όπως υπονοεί, τη μοναδική διέξοδο για ένα καλύτερο μέλλον. Τέλος, καθιστά τον αποδέκτη κοινωνό του προβληματισμού της.

Ο συνδυασμός αυτών των επιλογών αφήνει ένα τελικό αισιόδοξο μήνυμα για τις προοπτικές του είδους μας, καθώς η συντάκτης, αφού έχει παραθέσει τόσο τις αρνητικές όσο και τις θετικές προβλέψεις για αυτές, ολοκληρώνει προτείνοντας τη συνέχιση του αγώνα σε κάθε έναν από εμάς.

ΘΕΜΑ Γ

Στο ποίημα αντιπαραβάλλεται η ζωή στο Σείριο με την αντίστοιχη στη γη. Υποθέτω ότι τα παιδιά στον Σείριο δάκρυσαν λόγω της σύγκρισης της ζωής στον πλανήτη τους σε σχέση με αυτήν στη γη. Το ποιητικό υποκείμενο παρουσιάζει τις ιδανικές συνθήκες στις οποίες μεγαλώνουν τα πρώτα, τα οποία "δε βάλανε έγνοια στην καρδιά/δεν είδανε πολέμους και θανάτους", χαίρονται την παιδική τους ηλικία, ζουν με ασφάλεια, απολαμβάνουν να πηγαίνουν στο σχολείο φορώντας "τη γαλάζια τους ποδιά" την οποία δεν αποχωρίζονται ούτε "τις Κυριακές που φοράνε τα γιορτινά τους". Πρόκειται για μια ζωή ξέγνοιαστη βέβαια, ωστόσο μονότονη. Με τις οπτικές εικόνες (τις νύχτες που κοιτάν τον ουρανό/ένα άστρο σαν φτερό θαλασσινό/τους φαίνεται καράβι μακρινό) αποτυπώνεται παραστατικά η απορία που "παράξενα παιδεύει το μυαλό τους" για το τι συμβαίνει σε έναν άλλο πλανήτη και "ρωτάν τον "δάσκαλό τους". Εκείνος τους απαντά με βεβαιότητα, η οποία αναδεικνύεται με τη χρήση οριστικής, ότι τα παιδιά στη γη έρχονται αντιμέτωπα με σκληρές δοκιμασίες,

καθώς επίσης ότι η γη απειλεί την ύπαρξη του σύμπαντος "του σύμπαντος αρρώστια και πληγή". Παρόλ' αυτά, συνεχίζουν να αγωνίζονται ενάντια στις δυσκολίες και να επιδιώκουν ένα καλύτερο μέλλον καθώς είναι "ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί", "κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους", κάτι που δίνει νόημα στη ζωή τους. Μέσα από την αντίθεση που διατρέχει όλο το ποίημα, λοιπόν, η ανέφελη, "αδιάφορη" ζωή των παιδιών στον Σείριο αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο όταν γνωρίζουν τις δύσκολες καταστάσεις στη γη και δακρύζουν γι' αυτές.

Θα ήμουν ικανοποιημένος σε πρώτο επίπεδο αν ζούσα στον Σείριο, έχοντας τις ιδεώδεις συνθήκες της ειρήνης και τις ευκαιρίες της μόρφωσης χωρίς καμία έγνοια και χωρίς επώδυνες εμπειρίες • αναρωτιέμαι, ωστόσο, αν μια τέτοια ιδανική κατάσταση μπορεί να αποτελέσει μία πραγματικότητα – άλλωστε και η ασφάλεια του Σείριου απειλείται από την «πληγή» της γης – κι αν εν τέλει είναι η κατάλληλη συνθήκη για την ψυχική και πνευματική ωριμότητα που δυστυχώς κατακτάται μέσα από αντιξοότητες. Δεν εννοώ ότι επιδιώκω να ζήσω σε μια δυσάρεστη πραγματικότητα, αλλά πώς θα μπορούσα να εκτιμήσω "την ευτυχία του Σείριου", αν δεν είχα πονέσει στη ζωή μου;

221 λέξεις (χωρίς τις παραπομπές)

Πρόσθετοι κειμενικοί δείκτες: χρήση γ' προσώπου (επιδιώκει να πείσει ότι το πλαστό σκηνικό ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα), μεταφορά ("ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί/κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους", "του σύμπαντος αρρώστια και πληγή"), ευθύς λόγος (Αυτή, τους λέει, παιδιά μου είναι η γη ... με συνθήματα τους τοίχους), χρήση ενεστώτα στην τρίτη στροφή που δείχνει διάρκεια και διαχρονικότητα, σχήμα κύκλου, παρομοίωση ("σαν φτερό θαλασσινό", "τους φαίνεται καράβι μακρινό").

ΘΕΜΑ Δ

Επικοινωνιακή περίσταση: Άρθρο (απαιτείται τίτλος)

Α΄ ζητούμενο

Με ποια εφόδια πιστεύεις ότι θα μπορέσεις να αντιμετωπίσεις τον κόσμο στην περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι ανησυχίες που περιγράφονται στην παράγραφο 2 του Κειμένου 1;

- Έχοντας ως εφόδιο ένα ισχυρό σύστημα αξιών, με σεβασμό στην έννοια του ανθρώπου, με αυταπάρνηση και φιλαλληλία, θα είμαι σε θέση να αντιμετωπίσω σθεναρά τις ρατσιστικές αντιλήψεις που επικρατούν. Ισχυρό όπλο απέναντι στις κοινωνικές και φυλετικές ανισότητες, στη ρητορική μίσους και στην κοινωνική πόλωση θα καταστεί η ανεκτικότητα και η διαλλακτικότητα που θα επιδεικνύω σε κάθε έκφανση της καθημερινότητας.
- Απέναντι στο φαινόμενο της κοινωνικής πόλωσης θα αντιπροτείνω με τη στάση μου τον γόνιμο διάλογο και την επιχειρηματολογία προσπαθώντας να παροτρύνω και τους συμπολίτες μου να αποφεύγουν τον φανατισμό και τις ακραίες απόψεις.
- Με εφόδιο την πίστη μου στην ισότητα των ανθρώπων, στην οικουμενική συνείδηση και τη διαπολιτισμική κατανόηση, θα αγωνιστώ κατά του μίσους μεταξύ των ανθρώπων και ενάντια σε κάθε μορφή εχθροπραξίας.
- Με εφόδιο τις γνώσεις μου, ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μου ως άνθρωπος και ως πολίτης, θα έχω επίγνωση της αξίας της ελευθερίας, των αρχών της δημοκρατίας για να ταχθώ, επιδεικνύοντας υπευθυνότητα και αγωνιστικότητα ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή αυταρχισμού, απολυταρχικών καθεστώτων και ανελευθερίας.
- Στην εποχή της παραπληροφόρησης και της ψηφιακής προπαγάνδας θεωρώ ότι είναι απαραίτητη η κριτική ικανότητα ώστε να μπορώ να αξιολογώ τις πληροφορίες, να εντοπίζω τις ψευδείς ειδήσεις, να αντιλαμβάνομαι την προσπάθεια χειραγώγησης.

- Καθώς το ψηφιακό έγκλημα λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις τα τελευταία χρόνια, κρίνω αναγκαίο να ενημερωθώ για τους κινδύνους που ελλοχεύουν στο διαδίκτυο ώστε να μπορώ να προφυλαχτώ από αυτούς.
- Προκειμένου να αντιμετωπίσω τις προκλήσεις και τις δυσκολίες που θα προκύψουν στην αγορά εργασίας λόγω του αυτοματισμού κρίνω απαραίτητο να εμπλουτίζω και να ανανεώνω συνεχώς τις γνώσεις μου παρακολουθώντας τις σύγχρονες εξελίξεις στο επάγγελμα μου και συμμετέχοντας σε συνέδρια και επιμορφωτικά σεμινάρια. Επιπλέον, απαραίτητη θεωρώ τη γνώση αρκετών ξένων γλωσσών, ώστε να μπορώ να μελετήσω ξένη βιβλιογραφία σχετικά με την επιστήμη μου. Στο ίδιο πλαίσιο κρίσιμη θεωρώ την ευχέρεια στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, την ικανότητα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και την εξοικείωση με σύγχρονες τεχνολογικές εφαρμογές. Τέλος, πιστεύω ότι καλούμαι να επιδείξω αντοχή στην πίεση και προσαρμοστικότητα ώστε να μπορώ να ανταποκριθώ στις απαιτήσεις και τις προκλήσεις του επαγγελματικού περιβάλλοντος, επιδεικνύοντας ευελιξία σε τυχόν αλλαγή επαγγελματικού κλάδου.
- Τα προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν τα επόμενα χρόνια προκαλούν ανησυχία για την ψυχική υγεία των σύγχρονων νέων. Προκειμένου να διαφυλάξω την ψυχική μου ισορροπία θα προσπαθήσω να καλλιεργήσω την ψυχραιμία και την αυτοκυριαρχία ώστε να μην με πτοούν και να μην με καταβάλλουν οι όποιες δυσκολίες ή απογοητεύσεις. Σε αυτή την προσπάθεια θεωρώ ότι είναι σημαντική η συναισθηματική καλλιέργεια και η αυτεπίγνωση προκειμένου αφενός να ανθίσταμαι ψυχικά στις δυσκολίες και αφετέρου να αξιοποιώ τις δυνατότητές μου.

Β' ζητούμενο

Με ποιες συγκεκριμένες δράσεις, κατά τη γνώμη σου, θα μπορούσατε εσείς οι νέοι να βελτιώσετε τον κόσμο;

- Να αναπτύξουμε εθελοντική δράση για να ανακουφιστούν οι αδύναμοι και να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων (ψυχική και υλική βοήθεια)

- Να δραστηριοποιηθούμε οικολογικά, μέσω του ακτιβισμού, καθώς η πλήρης επίγνωση των προβλημάτων θα οδηγήσει στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την επίλυση τους, αποκαθιστώντας τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.
- Να συμμετέχουμε σε φιλειρηνικά κινήματα για την κατάπαυση των εστιών πολέμου σε διεθνές επίπεδο, καταδεικνύοντας με τον τρόπο αυτόν την ωριμότητα της γενιάς μας και την αντίδρασή μας απέναντι στην αδιαλλαξία των προηγούμενων γενεών.
- Να ενεργοποιηθούμε πολιτικά μέσα από την ενεργή και γόνιμη παρουσία μας στα κέντρα λήψης των αποφάσεων αξιοποιώντας τις δυνατότητες του διαδικτύου για συμμετοχή σε ανοιχτούς διαλόγους με τους πολιτειακούς φορείς, χωρίς άκαρπες αντιπαραθέσεις και ακραία κομματικοποίηση, αλλά με πνεύμα διαλλακτικότητας και κυρίως διάθεση διεκδίκησης συλλογικών αιτημάτων.
- Να ενδιαφερόμαστε για τη δια βίου κατάρτισή μας και τη συνεχή επιμόρφωση για την απόκτηση γνώσεων και εφοδίων, ώστε εμείς ως νέοι να κατανοούμε πλήρως τα προβλήματα, να προσαρμοζόμαστε στις νέες συνθήκες και αξιοποιώντας τη σύγχρονη πνευματική και τεχνική κατάρτιση να προωθούμε τις αρμόζουσες λύσεις μέσω του επαγγελματικού χώρου που υπηρετούμε.
- Να κινητοποιήσουμε την κοινή γνώμη μέσω του διαδικτυακού διαλόγου (συμμετοχή σε forum), της δημοσίευσης άρθρων σε παγκόσμιους ιστότοπους, που είναι δημοφιλείς στους νέους και της ενεργούς παρουσίας μας σε συλλογικές εκστρατείες.
- Να διοργανώσουμε διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, οι οποίες θα προωθήσουν αλληλέγγυα συναισθήματα και την ενσυναίσθηση όλων απέναντι στα συλλογικά και πανανθρώπινα προβλήματα, αποσκοπώντας στην κοινωνική ανταπόκριση.
- Να συμβάλουμε, βασιζόμενοι στην επινοητικότητά μας, στην επίτευξη καινοτομιών σε κάθε τομέα του ανθρώπινου βίου, να δώσουμε νέα πνοή στον χώρο της τεχνολογίας και της επιστήμης, του επαγγελματικού στίβου, στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προβλημάτων.